

Visszapillantó

Leporolt tabló. A Fazekas 1968B

Nem nosztalgikus emlékezés. Inkább csak lefűjjük a port egy bekeretezett 1968-as gimnáziumi tablóról, hogy élesebben lássuk: a fotók nem is különböznek sokban a ma már digitális segédeszközök segítségével készített osztályképektől. Hiszen a lényeg nem változott. Személyiségek rejtőznek a képekben.

Érzések, elmélkedések, viták és összekapcsolódások, fájdalmak és motiváció, amelyeket hol egy-egy tanár, hol egy-egy társ idézett elő. Voltak hangadók és kimagasló tanulmányi eredményűek, akiknek az élete úgy alakult, ahogyan akkor mindenki gondolta. És volt, akiről nem sokan gondolták volna, mégis ment az álmai felé, nem adta fel őket.

Most 73 évesek. Fazekasos diákok most is. Nemcsak követik az alma materükről szóló híreket, hanem ma is találkoznak, összetartanak. Osztálytársak. Hogyan kerültek össze, milyenek voltak a mindennapjaik, miként működött akkoriban a Fazekas? Csillag György ügyvéddel, Pajor László orvossal és Révhelyi György építésszel beszélgettem hosszasan, személyesen, hogy ezt megtudjam.

A Fazekasban 1962-től három gimnáziumi osztály indult: az általános tagozat (A osztály), a nyelvi tagozat (B osztály) és az akkor friss C osztály, azaz a speciális matematika tagozat. Az 1964-ben induló évfolyamba több olyan diák került be, akiknek a nagyobb testvére a legelső speciális matematika osztályba járt. A tanárok jól ismerték a bekerülő diákokat, hiszen a mai értelemben vett felvételi vizsga nem lévén családi beszélgetésekre került sor a diákok otthonában. Volt olyan „kistestvér”, akinek az életét ez a késő estebe nyúló beszélgetés annyira meghatározta, hogy később mintha két osztályközösséghez tartozott volna: nem csupán a '68B programjaira járt, de a híres C osztályt is mindenhova elkísérte. A '68B osztály többsége azonban már általános iskolásként is fazekasos volt, ők a gim-

náziumi évek során is egy egymást nagyon jól ismerő, zártabb közösséget alkottak. Ekkor már fiúk és lányok is járhattak egy osztályba. A '68B esetében pontosan 20 lány és 20 fiú.

Annak ellenére, hogy akkortájt a gyerekek középiskolai beosztása elsősorban kerületi alapon dőlt el, sok értelmiségi család döntött úgy a Fazekas jó hírére hallva, hogy a gyerekét messzebről is ebbe a gimnáziumba küldi. Így lett az osztály tagja egy XI. kerületi általános iskolából érkezve Karinthy Márton. Ő látható a mellékelt képen. Karinthy Frigyes unokájaként és Karinthy Ferenc fiaként az erős, természettudományos oktatást előnyben részesítő gimnázium tanulója lett. Egy kicsit mindig kívülállónak érezte magát, és az osztálytársai is őt.

Nem szerette fitogtatni lexikális tudását, visszahúzódo volt,

ezért a tanórákon sem szeretett kitűnni a többiek közül. Ám az, hogy a gimis hétköznapokban „elvolt” a saját világában, nem jelenti azt, hogy az iskola életében ne fűződnek hozzá nagy események. A színház iránti érdeklődése – ahogyan az könyveiből, például az *Ördöggyörcsből* kiderül – rendkívül korán megmutatkozott, így a Fazekasban sem maradhatott rejtve. A ma Nagyteremnek hívott harmadik emeleti színházteremben megrendezte Szigligeti Ede *Liliomfi* című darabját. (A műből 1954-ben Makk Károly rendezett filmet.) A szerepeket többnyire az osztálytársai játszották. Az is megmutatja a személyiségét, hogy bár játszott a nagy sikerű, emlékezetes előadásban, nem főszerepet osztott magára. A színdarabról az osztálytársak emlékezte szerint felvétel is készült, de sajnos hosszas kutakodás után sem került elő egyikük lakásából sem. Arra viszont mindannyian emlékeztek, hogy nemcsak nagy tapsot, hanem nagy elismerést is kaptak és nagy népszerűségnek is örvendhettek a darab résztvevői a *Liliomfi* után. A bemutáson ott volt az egész iskola, szülők, rokonok.

A fiatal Karinthy Márton kezdeményezésére indult délutáni szakkör, amelynek középpontjában természetesen a színház állt. Ha a tanár éppen lebetegedett és nem tudott elmenni a szakkörre, Marci magabiztosan kijelentette, hogy akkor majd ő megtartja!

Hasonló hirtelen ötlettől vezérelve helyezett ki Marci egy plakátot a Fazekas folyosóinak falára, amivel azt hirdette, hogy társakat keres iskolaújság indításához. Így kereste fel az A osztályba járó évfolyamtársa, Göbel Tamás. Ő mesélte el nekem, hogy az újságot együtt állították össze. Szerkesztés után a fiúk maguk nyomtatták ki az iskola nyomtatójában. Sajnos az iskolaújság csupán pár kiadást élt meg.

Hétköznapi öltözködésüket a kötelező iskolaköpeny uni-formizálta. A tanórák nem csak a Horváth Mihály téri épületben zajlottak, például technikaórára egy közeli műhelybe sé táltak át. A földrajzórák különös hangulatban teltek, főként számonkéréskor. Bolyó László tanár úr kiválasztott két diákot. Az egyiknek a kérdező szerepét kellett betölteni, a másik ezekre felelt. Az egész évre visszamenő kérdéseket kis alakú füzetbe kellett vezetni, de csakis a margón kívülre. Őt kérdést mindenkinek gyűjteni kellett a füzetbe, amit időről időre ellenőrzött a tanár úr, ezért az osztály összetartva igyekezett pár kérdést egyhangúlag felírni, hogy tudjanak valamelyest készülni.

A legmélyebb hatást több visszaemlékezés szerint a többször helyettesítő történelemtanár, Komlós Gyula tette az osz-

tályra. Nagy tisztelettel gondolnak rá ma is.

Az egykori diákok emlékezete szerint sajnos akkoriban is sok volt az adminisztráció, főleg az osztályfőnököknek, ezért az osztályfőnöki órák értékes beszélgetések helyett hiányzások, igazolások megbeszélésével teltek. Amennyiben mégis maradt idő az órából, a tanár bekapcsolta nekik az „erkölcsrádiót”, amiből etika tananyagot sugároztak.

Az utolsó évben egy kísérleti jellegű – marxista – tantárgyat is tanulhattak az osztály, amelyet *Világnézetünk alapjainak* neveztek el. Ezt a biológiatanár, Székely Róbertné tartotta.

A nyelvi tagozatot egy évvel előttük, 1963-ban vezették

be. A nyelveket az osztályt megbontva, két kisebb csoportban oktatták. Természetes volt, hogy az egyik csoport az orosz nyelvet tanulta emelt szinten. A másik, utólag visszatekintve is önmagát nagyon szerencsésnek vallva az angolt tanulhatta Polgár Gizi nénitől. Mindennap volt nyelvóra. Az angolosokat Kvassai Mária tanította orosz nyelvre normál óraszámban (heti három óra) – itt a munkájuk során is használható nyelvtudást sajátíthattak el. Az osztály nagy részéből orvos lett, többen váltak mérnökké, illetve közgazdásszá – és volt ugye egy későbbi színházalapító is. Akadt, aki a jogi pályát választotta. Sikeres és neves szakemberek lettek (többek közülük külföldön is), ki-ki a maga területén, amihez a gimnáziumi évek jelentősen hozzájárultak. Önéletrajzukban és beszélgetéseikben büszkén és jó érzéssel említik a Fazekas Mihály Gimnázium nevét.

A gimnáziumi évek alatt az osztály sportkedvelő fiútagjai gyakran hosszú délutánokon keresztül futballoztak együtt a „régiz Fazekas” tornatermében (Rigó utca, az egykori Bencés Gimnázium). (Az iskolai tanítás megengedte a hosszú délutáni programot, mert már délután 1-2 óra körül végeztek.) Sokan laktak Budán, ezért az osztálytársak együtt villamosoztak haza a 4-es, 6-ossal. Nyaranta a Dunán kenuval eveztek például Budapestről Leányfalura.

Átjártak egymáshoz házibulikba. Már akkor is volt olyan diákszerelmek osztálytársak között, amiből kapcsolat lett, később házasság, síríg tartó házasság. Előfordult, hogy az egyik osztálytárs nem értette, sőt, nem kedvelte a másikat, de felnőttként átértékelte és sajnálta akkori hozzáállását.

A '68-as osztály tagjai a gimnáziumi évek után a saját életükkel voltak elfoglalva, belemerülve egyetemi tanulmányaikba kevesebbet találkoztak. A diplomát megszerezve ismét szorosabbra fűzték egymással a kapcsolatot, amit a mai napig ápolnak. Tudnak egymásról, osztályfőnökükkel, Szolláth Györgyné tanárnővel összejárnak beszélgetni, emlékezni. Ő az első három évben volt az osztályfőnökük, kémia tanított. Negyedikben – hiszen akkor már nem volt kémia – Fuchs Edit tanár nő lépett a helyébe, aki orosz tanított.

Szavainknak és a tetteinknek nyomuk marad bennünk és másokban, és mások szavai sem tűnnek el csak úgy. Tíz év, húsz év, harminc év, negyven év, ötven év nem törli ki őket. Mint ahogyan mindannyian reméljük, a tablók sem kerülnek le az iskola falairól. Nyomunk marad.

Tóth Anna Bodza 10.a